Ankenævnet for Forsikring

Den 2. marts 2016 blev i sag nr. 88495:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har pensionsordning med dækning ved tab af erhvervsevne i PFA Pension. Hun klager ved sin advokat over, at selskabet har ophævet en aftalt forhøjelse af forsikringsdækningen fra 40 % til 80 % af den dækningsgivende løn med tilbagevirkende kraft til tegningstidspunktet.

Selskabet har henvist til, at klageren har afgivet urigtige oplysninger i en helbredserklæring af 26/5 2013, som hun har underskrevet med digital signatur, idet hun har svaret nej til følgende spørgsmål:

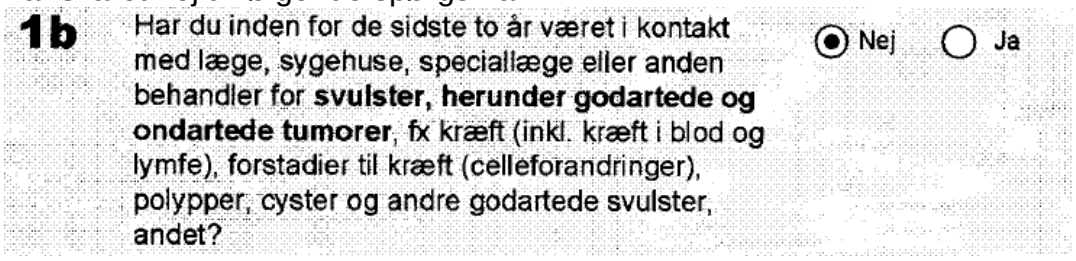
1b Har du inden for de sidste to år været i kontakt med læge, sygehuse, speciallæge eller anden behandler for **svulster, herunder godartede og ondartede tumorer**, fx kræft (inkl. kræft i blod og lymfe), forstadier til kræft (celleforandringer), polypper, cyster og andre godartede svulster, andet? ◉ Nej ○ Ja

Det fremgår af sagen, at klageren i december 2009 blev opereret for modermærkekræft (malignt melanom), hvilket hun i de efterfølgende år har gået til løbende kontrol for på hospitalet.

Klagerens advokat har i et bilag til klageskemaet af 7/10 2015 anført:

> "I februar 2006 blev klager ansat i … og i den anledning omfattet af den obligatoriske pensionsordning i PFA. I juni 2006 skiftede man pensionsleverandør til … og fra 1. maj 2010 skiftede man tilbage til PFA.
>
> Klager fik i 2009 konstateret modermærkekræft, som klager stadig gik til kontrol for indtil starten af 2015.
>
> Efter ordningen var flyttet tilbage til PFA i maj 2010 begærede klager forhøjelse af dækningen for tab af erhvervsevne og klager udfyldte i den anledning den 26. maj 2013 en helbredserklæring, hvor hun blandt andet svarede nej til spørgsmålet om hun *'indenfor de sidste to [år] havde været i kontakt med sygehus, speciallæge eller anden behandler for svulster, herunder godartede og ondartede tumorer fx kræft (inkl. kræft i blod og lymfe), forstadier til kræft (celleforandringer), polypper, cyster og andre godartede svulster, andet?'*
>
> I oktober 2014 begærede klager erstatning for kritisk sygdom som følge af, at klager fik konstateret kræft i hjernen.
>
> PFA har meddelt afslag på forhøjelsen at dækningen for tab af erhvervsevne, idet PFA gør gældende, at klager har afgivet urigtige helbredsoplysninger i forbindelse med tegningen, og at man ikke ville have tegnet forhøjelsen, hvis man havde modtaget de rette oplysninger.
>
> Klager bestrider, at hun har afgivet urigtige oplysninger ved forhøjelsen af erhvervsevnetabsforsikringen hos PFA, uanset hun ved afgivelsen af helbredsoplysningerne i 2013 i forbindelse med forhøjelsen af dækningen har svaret benægtende på spørgsmålet, om hun indenfor de sidste to år havde været i kontakt med læge, sygehuse mv. for behandling af kræft, selvom hun på dette tidpunkt stadig gik til kontrol for modermærkekræften du fik konstateret og blev behandlet for i 2009.
>
> Til støtte herfor gør klager gældende, at besvarelsen af spørgsmålet (1.b.) i helbredserklæringen ikke er besvaret urigtigt, idet hun på erklæringstidspunktet gik til kontrol og ikke fik behandling for modermærkekræften, samt af der var tale om kontrol for modermærkekræft, og ikke for svulster.
>
> Såfremt Ankenævnet alligevel måtte finde, at klager har afgivet urigtige oplysninger i forsikringsaftalelovens (FAL) forstand, bestrider klager, at oplysningerne er afgivet uagtsomt jf. FAL § 6, og at PFA derfor er berettiget til at afvise dækningen under henvisning til, at der er afgivet urigtige oplysninger ved forhøjelsen.
>
> For det tilfælde at Ankenævnet måtte finde, både at oplysningerne er objektivt urigtige, og at klager har afgivet oplysningerne uagtsomt i FAL's forstand, gør klager gældende, at det er undskyldeligt, at klager har afgivet urigtige oplysninger, og at PFA derfor ikke er berettiget til at afvise dækningen, jf. FAL § 6, stk. 3.
>
> Endelig bestrider klager, at PFA har godtgjort, at man ikke ville have tegnet forhøjelsen af erhvervsevnetabsforsikringen, såfremt man havde været bekendt med, at klager havde fået konstateret modermærkekræft i 2009 og gik til kontrol herfor på tidspunktet for tegningen at forhøjelsen af dækningen i 2013."

Selskabet har i brev af 2/11 2015 til nævnet bl.a. anført:

> **"PFA Pensions begrundelse for at fastholde afgørelsen**
> Denne sag drejer sig om, hvorvidt forsikrede er berettiget til forhøjelse af dækninger ved nedsat erhvervsevne pr. 26. maj 2013.
>
> Det er ubestridt, at forsikrede på tidspunktet for anmodning om forhøjelse af dækning ved nedsat erhvervsevne fortsat gik til kontrol for modermærkekræft.
>
> Af pensionsvilkårene fremgår det, at PFA Pension ved forhøjelse af dækninger, kan kræve helbredsoplysninger, der efter PFA Pensions vurdering er tilfredsstillende, jf. pkt. 3.1, 5. afsnit.
>
> Det er PFA Pensions opfattelse, at kontrol på grund af modermærkekræft er omfattet af helbredserklæringens spørgsmål 1b: 'Har du inden for de sidste 2 år været i kontakt med læge, sygehuse, speciallæge eller anden behandler for svulster, herunder godartede og ondartede tumorer, fx kræft (inkl. kræft i blod og lymfe), forstadier til kræft (celleforandringer), polypper, cyster og andre godartede svulster', og at forsikrede derfor har svaret urigtigt på dette spørgsmål ved afgivelse af helbredsoplysninger den 26. maj 2013.
>
> Det er endvidere PFA Pensions opfattelse, at forsikredes helbredsmæssige forhold med skulder-/nakkegener samt behandling for modermærkekræft med efterfølgende kontroller medfører en væsentlig forøget risiko for invaliditet, hvorfor selskabet ikke ville have tilbudt forhøjelse af dækning ved nedsat erhvervsevne, såfremt fuldstændige oplysninger om forsikredes helbredsmæssige forhold havde foreligget på tidspunktet for anmodningen herom.
>
> Vurdering af risiko for invaliditet bygger på statistisk materiale herom udfærdiget af Videncenter for Helbred og Forsikring.
>
> På denne baggrund fastholdes det, at forsikrede har afgivet urigtige oplysninger, og at selskabet i medfør af forsikringsaftalelovens § 6 ikke er bundet af den indgåede aftale.
>
> Det fastholdes, at såfremt fuldstændige oplysninger om forsikredes helbredsmæssige forhold havde foreligget ved anmodning om forhøjelse af forsikringsdækninger, ville forhøjelsen i medfør af selskabets antagelsesregler ikke være blevet antaget.
>
> Det er PFA Pensions opfattelse, at der ikke er særlige forhold, der skulle tale for, at selskabet skulle være bundet af aftalen trods de afgivne urigtige oplysninger.
>
> Det bemærkes i denne forbindelse, at kun forhøjelsen af forsikringen er annulleret, og at der aktuelt sker udbetaling af den forsikringsydelse, der er aftalt mellem … i forbindelse med oprettelse af firmapensionsordning hos PFA Pension.
>
> **Konklusion**
> Det fastholdes, at forsikrede ved anmodning om forhøjelse af dækning ved nedsat erhvervsevne afgav urigtige oplysninger, og at forhøjelsen ikke ville være blevet antaget, hvis fuldstændige oplysninger havde foreligget.

Det fastholdes endvidere, at mindst kan tilregnes forsikrede som uagtsomt, at forsikrede ikke har oplyst om kontrollerne for modermærkekræft i forbindelse med ansøgning om forhøjelsen.

PFA Pension ser ikke argumenter for, at det skulle være undskyldeligt, at forsikrede har afgivet urigtige oplysninger.

På denne baggrund fastholdes det, at selskabet har været berettiget til at annullere forhøjelsen af forsikringen."

Hertil har klagerens advokat i brev af 20/11 2015 til nævnet bl.a. bemærket:

"Min klient overvejede nøje besvarelsen af den i sagen omhandlede helbredserklæring, herunder navnlig besvarelsen af spørgsmål 1 b. Netop fordi PFA i spørgsmålet anfører svulster og spørger om behandling, var min klient overbevist om, at hun ikke skulle besvare spørgsmålet bekræftende, fordi hun tidligere var blevet opereret for modermærkekræft og fortsat gik til kontrol herfor, eftersom der var var tale om svulster eller behandling heraf.

Dette var baggrunden, for at min klient besvarede spørgsmålet benægtende, og det fastholdes at min klient ikke hermed har afgivet urigtige oplysninger ved begæringen om forhøjelse af dækningen.

I det omfang Ankenævnet måtte finde at min klients besvarelse af spørgsmål 1 b objektivt set er urigtig, fastholdes det, at min klient ikke har handlet uagtsomt, og at forholdet må anses for undskyldeligt, idet spørgsmålet ikke er klart formuleret, og idet min klient i givet fald har misforstået spørgsmålet.

Herudover bestrides det at PFA ville have afvist begæringen om forhøjelse af dækningen, hvis man havde været bekendt med at min klient i 2009 var blevet behandlet for modermærkekræft og fortsat gik til kontrol herfor. Det er selvsagt ikke tilstrækkeligt blot at henvise til at *'selskabet ikke ville have tilbudt forhøjelse af dækning ved nedsat erhvervsevne'* og at *'vurdering af risiko for invaliditet bygger på statistisk materiale udfærdiget herom af Videncenter for Helbred og Forsikring'*. På det foreliggende grundlag har PFA derfor ikke godtgjort at man ikke ville have tegnet forhøjelsen såfremt man havde været bekendt med at min klient var blevet behandlet for modermærkekræft og PFA er derfor ikke berettiget til at afvise dækningen.

Tværtimod må det antages at PFA ikke ville have afvist forhøjelsen af dækningen men muligvis i stedet have taget et forbehold for nedsættelse af erhvervsevnen som følge af modermærke-kræften på samme måde som PFA tog et forbehold for lidelser i nakkens og skulderens muskler.

Et sådant forbehold ville imidlertid ikke have medført, at PFA var berettiget til at afvise dækningen, idet det ikke er godtgjort, at min klients kræft i hjernen er forvoldt af den tidligere behandlede modermærkekræft.

Så selv i tilfælde af at Ankenævnet måtte finde at min klient uagtsomt har afgivet urigtige oplysninger i forbindelse med forhøjelsen af dækningen er PFA ikke berettiget til at afvise dækningen, idet betingelserne herfor efter forsikringsaftalelovens § 6 ikke er opfyldt."

I brev af 7/12 2015 fra selskabet til nævnet hedder det bl.a.:

> **"Vedrørende udfyldelse af helbredserklæring**
> …
> Det kan oplyses, at en svulst er den danske betegnelse for en tumor (latin). En tumor er betegnelsen for en svulst i kroppen, som er opstået ved, at noget af kroppens væv vokser eller tiltager i mængde. Der findes godartede og ondartede tumorer. Ondartede tumorer betegnes som kræft.
>
> Det er PFA Pensions opfattelse, at der for så vidt angår modermærkekræft er tale om en ondartet tumor/svulst med risiko for spredning til/at vokse ind i omkringliggende væv.
>
> PFA Pension er uforstående over for, at forsikrede/advokaten betoner ordet svulst, som tilfældet er. PFA Pension bemærker hertil, at ordet kræft også er nævnt i spørgsmål 1b.
>
> Idet det er ubestridt, at forsikrede er blevet opereret for modermærkekræft og har gået til kontrol herfor, er PFA Pension uforstående over for, at forsikrede mente at kunne svare benægtende på et spørgsmål, om hun inden for de sidste 2 år har været i kontakt med læge, sygehus, speciallæge eller anden behandler for kræft.
>
> Det er PFA Pensions opfattelse, at formuleringen 'Har du inden for de sidste 2 år været i kontakt med læge, sygehuse, speciallæge eller anden behandler for... fx kræft...' er ganske klar og forståelig.
>
> PFA Pension bemærker, at det på helbredserklæringens første side under overskriften **'Sådan udfylder du helbredserklæringen'** blandt andet fremgår:
>
> *'For din egen skyld skal du nævne alle forhold, du kan komme i tanke om. Også selv om du tror, de ikke har betydning for os. Ellers risikerer du, at dine forsikringsdækninger ikke dækker, hvis du en dag får brug dem. Er du i tvivl om fx diagnoser og datoer, kan du kontakte din læge, før du udfylder erklæringen.'*
>
> Det er PFA Pensions opfattelse, at forsikredes eventuelle ukendskab til medicinske betegnelser ikke disculperer og dermed ikke kan føre til andet resultat.
>
> **Vedrørende vurdering af risiko**
> PFA Pensions antagelsesafdeling oplyser:
>
> Kunden ansøgte i maj 2013 blandt andet om forhøjelse af dækning ved tab af erhvervsevne fra 40 til 80 % af dækningsgivende gage. Den 26. maj 2013 udfyldte kunden en helbredserklæring, hvor hun kun oplyste om ryggener. På den baggrund blev det vurderet, at forhøjelsen kunne antages med forbehold for ryggen.
>
> I november 2014 ansøgte forsikrede om udbetaling ved kritisk sygdom, og under behandling af ansøgningen fik vi oplysning om, at kunden i 2009 fik konstateret modermærkekræft og fortsat går til kontroller herfor.
>
> Hvis vi havde været bekendt med oplysningerne om modermærkekræft ved forhøjelsen, ville vi ikke have tilbudt forhøjelsen med forbehold. Vi ville i stedet have givet afslag på grund af modermærkekræft samt ryggener. I vores vurderinger følger vi retningslinier fra Videncenter for Helbred og Forsikring. Ifølge retningslinierne giver modermærkekræft samt ryggener en statistisk øget risiko for nedsat erhvervsevne.

Forsikredes helbredsmæssige forhold med modermærkekræft og ryggener, giver statistisk en så forhøjet risiko for nedsat erhvervsevne, at forhøjelsen ikke ville være blevet antaget med et forbehold, men der ville være blevet givet afslag på forhøjelsen."

Nævnet har fået forelagt yderligere korrespondance fra parterne.

Af klagerens lægejournal fremgår bl.a.:

"20.03.2013 15:30 B Notat Læge … Plastikkirurgi og brandsårsbeh
Histologisvar: Dermalt naevus, intet malignt. Vævskanter frie.
Plan
Brevsvar, har melanomkontrol 07.02.14."
…

"07.03.2013 10:30 B Procedure Læge … Plastikkirurgi og brandsårsbeh
Operation
I lokal analgesi foretages KQCE10 excisio tumoris cutis regio venstre overarm

Patologi
Forundersøgelse og foto, intet nytilkommet:
Procedure
Infiltrationsanalgesi:
…
Tumor:
excideres i 5 mm's afstand til siderne og i dybden til øverst i subcutis.
Efter hæmostase lukkes med vicryl 4-0 knuder intrakutant monocryl intrakutant.
Præparat til PA
umarkeret
Postoperativ plan
I henhold til vejledning for ambulant operation, som er udleveret i skriftlig form til patienten.
Suturfjernelse:
Hos egen læge på 14 dagen den , histologisvar tilsendes.
Andet: Informeret om at svar formentlig enten vil være godartet, celleforandringer men færdigbehandlet eller ondartet med behov for yderligere kirurgi. Helt indforstået hermed."
…

"05.02.2013 12:30 B Notat Læge … Plastikkirurgi og brandsårsbeh
Møder til DMG kontrol efter exc. af MM på ve kind, Clarks level 2, 0,7 mm i tykkelse (endelig tykkelse kan ikke vurderes). Blev op. i dec. '09. Pt. er velbef. …
objektivt:
ses ingen tegn på lokalrecidiv, intransit metastaser eller satelitter. øvrige hud gennemgås og findes uden malignitetssusp."
…

> **"09.02.2012 14:00 B Notat Læge … Plastikkirurgi og brandsårsbeh**
> **Ambulant**
> Melanomkontrol.
> Ingen klager siden sidst. Objektivt ses cikatricen/transplantatet svarende til primære operationssted uden tegn til lokal recidiv. Ingen satellitter eller in transit metastaser.
> Huden gennemgås uden fund af suspekte naevi.
> Lymfeknudestationer gennemgået uden fund af palpable glandler.
> DMG skema udfyldt, se dette. Er medgivet tid til næste kontrol i henhold til DMG-retningslinjer."
> …
>
> **"13.01.2011 11:15 B Overgangsnotat Læge … Plastikkirurgi og brandsårsbeh**
> **Ambulant**
> Melanomkontrol.
> Ingen klager siden sidst. Objektivt ses cikatricen/transplantatet svarende til primære operationssted uden tegn til lokal recidiv. Ingen satellitter eller in transit metastaser.
> Huden gennemgås uden fund af suspekte naevi.
> Lymfeknudestationer gennemgået uden fund af palpable glandler.
> DMG skema udfyldt, se dette. Er medgivet tid til næste kontrol i henhold til DMG-retningslinjer."

Forsikringsbetingelserne indeholder følgende bestemmelse:

> **"3. Generelle pensionsvilkår for forsikringer**
>
> **3.1. Hvornår gruppeforsikringen dækker**
> …
> Ved forhøjelser af dækninger, herunder forhøjelser der skyldes stigning i indbetalingen, kan PFA Pension kræve helbredsoplysninger, der efter PFA Pensions vurdering er tilfredsstillende."

Nævnets flertal udtaler:

Klageren blev opereret for modermærkekræft i december 2009 og gik fortsat til løbende kontrol på hospitalet herfor, da hun udfyldte helbredserklæringen den 26/5 2013.

Hun havde således inden for de sidste to år "været i kontakt med sygehus". Flertallet finder, at hendes lidelse (modermærkekræft) kan henføres under spørgsmål 1.b i helbredserklæringen angående "svulster, herunder godartede og ondartede tumorer, fx kræft (inkl. kræft i blod og lymfe), forstadier til kræft (celleforandringer), polypper, cyster og andre godartede svulster, andet", og at dette også burde have stået klageren klart, da hun udfyldte erklæringen, idet spørgsmålet umiddelbart efter sin ordlyd vedrører "kræft".

Flertallet finder derfor, at klageren har afgivet urigtige oplysninger i helbrederklæringen ved at svare benægtende på spørgsmål 1.b, og at dette kan tilregnes hende som uagtsomt.

Selskabet har oplyst, at det vurderer de afgivne helbredsoplysninger i henhold til retningslinjer fra Videncenter for Helbred og Forsikring, og at det følger af disse retningslinjer, at modermærkekræft og klagerens ryggener samlet set giver en statistisk øget risiko for nedsat erhvervsevne.

Flertallet finder det ubetænkeligt at antage, at selskabet ikke ville have indgået aftale med klageren om forhøjelse af dækningen for erhvervsevnetab fra 40 % til 80 % af den dækningsberettigende løn, hvis klageren havde afgivet korrekte oplysninger i helbredserklæringen, og selskabet dermed havde været bekendt med hendes operation for modermærkekræft og de efterfølgende kontroller herfor.

Flertallet kan på den baggrund ikke kritisere, at selskabet har annulleret den aftale forhøjelse af erhvervsevnetabsdækningen med tilbagevirkende kraft med henvisning til forsikringsaftalelovens § 6.

Nævnet finder, at der ikke foreligger sådanne særlige omstændigheder, som kan tale for, at selskabet alligevel hæfter helt eller delvist, jf. forsikringsaftalelovens § 6, stk. 3.

Nævnets mindretal finder, at det ikke kan tilregnes klageren som uagtsomt, at hun besvarede benægtende på spørgsmål 1b. Mindretallet lægger herved vægt på, at klageren alene gik til kontrol og ikke fik behandling, og at hun ikke burde have opfattet modermærkekræften som svulster.

Afgørelsen træffes efter stemmeflertallet.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Marianne Højgaard Pedersen
formand